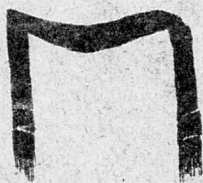

LONDINIAΣ

Σοορ

CVOSMαEP

DEPDE

DPUK

LEIDEN

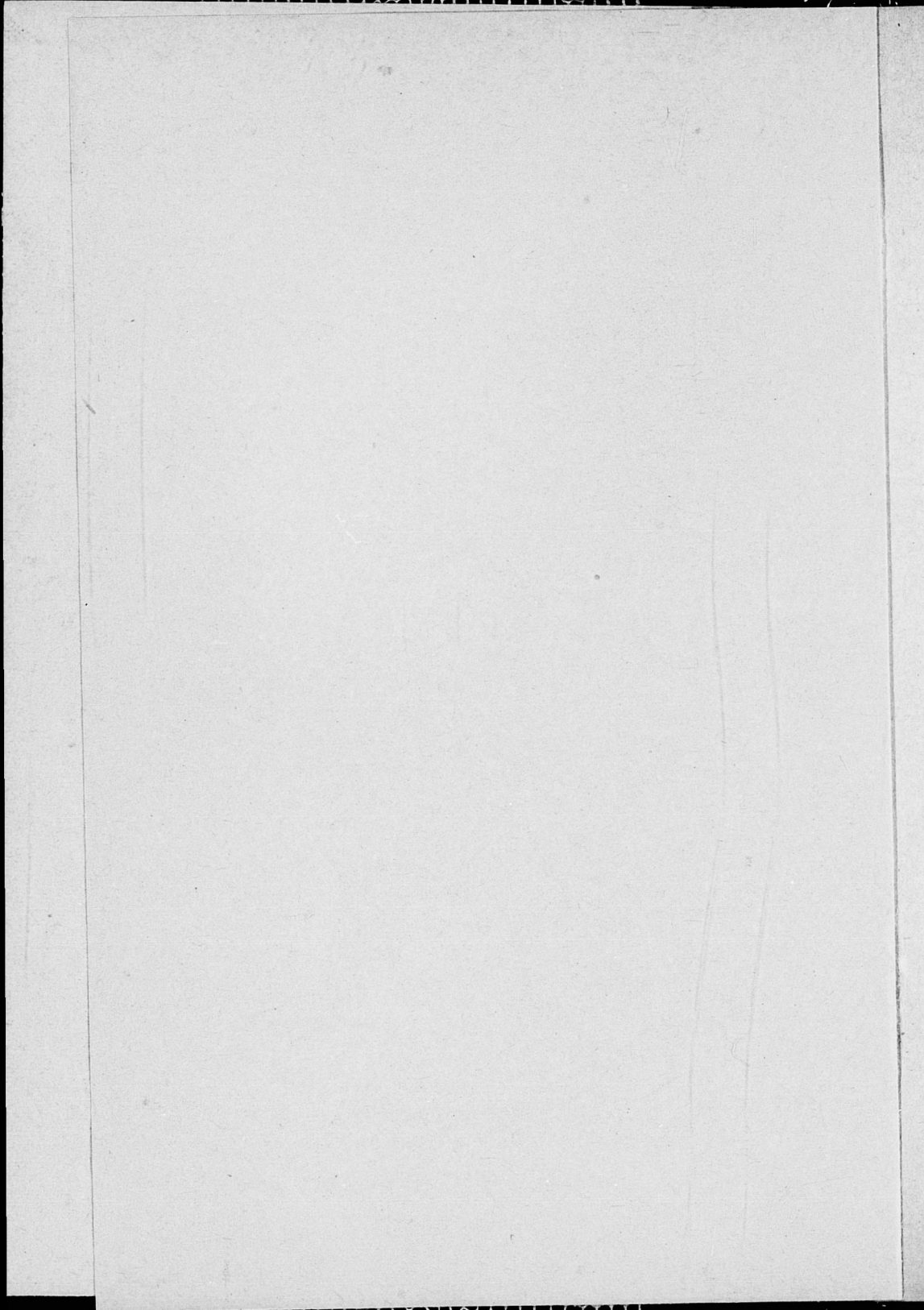
A.W. SUTHOFF

1878

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
CHICAGO, ILLINOIS 60637

LXIX
C.VOS
b2a

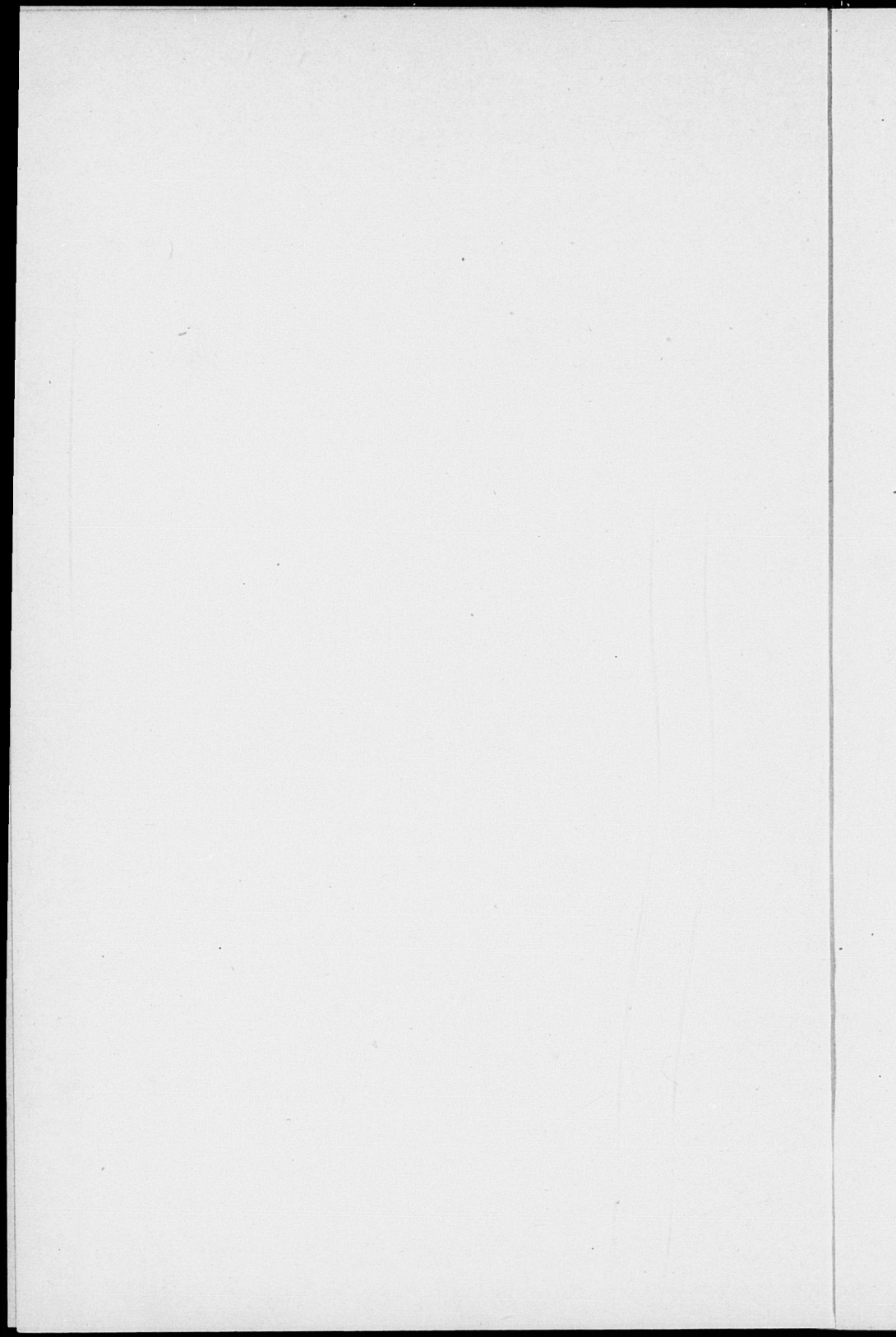
INSTITUUT DE VOOYS
VOOR NEDERLANDSE TAAL-
EN LETTERKUNDE AAN DE
RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

E. p. 210

LXIX
CVOS
b2 d

LONDINIAS.

RIJSUNIVERSITEIT UTRECHT

0855 3889

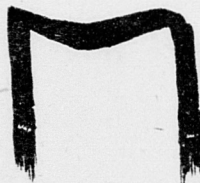

LONDINIAΣ

Σοορ

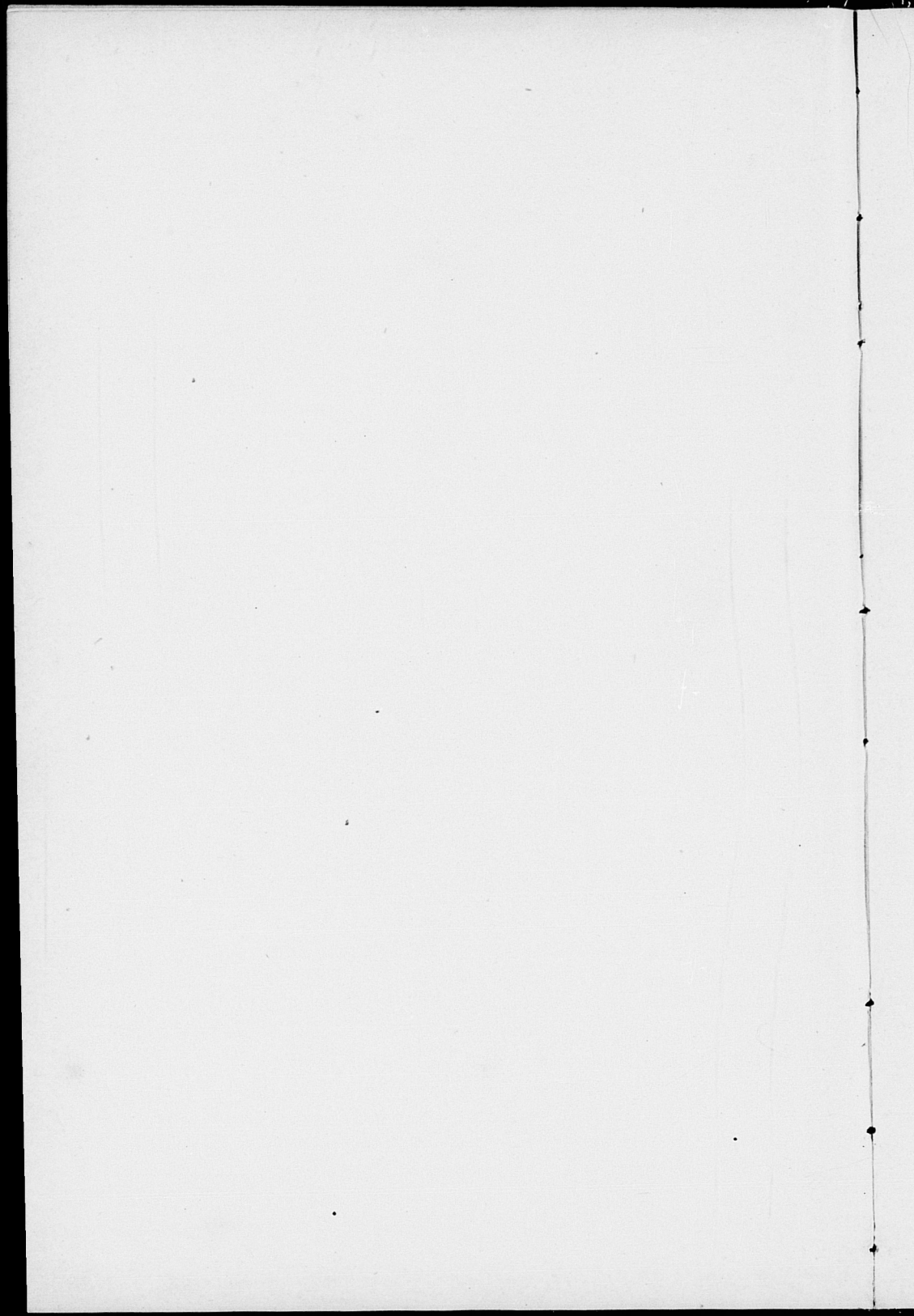
C.VOΣμαερ

DEPDE

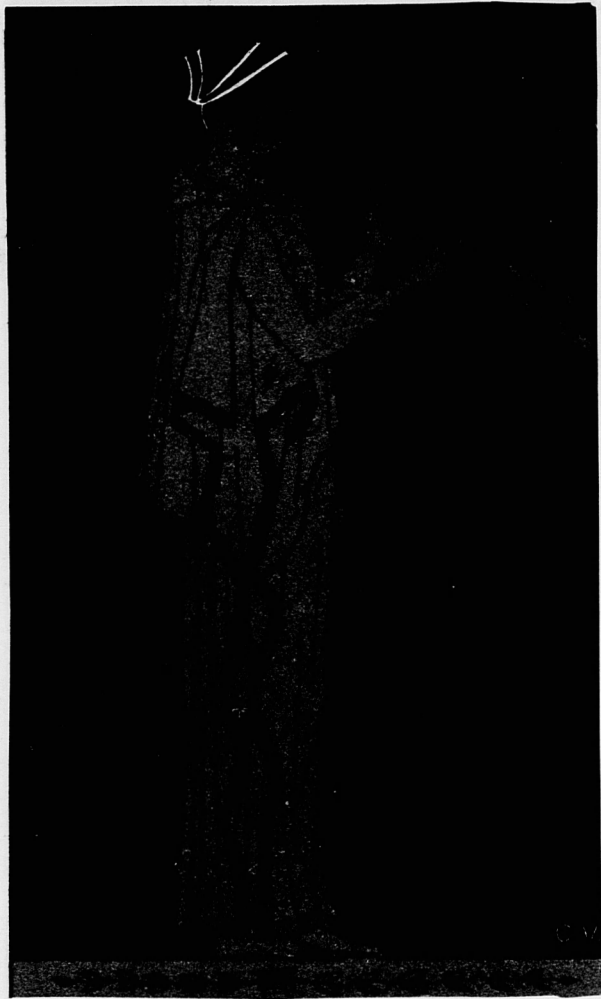

DPUK

LEIDEN
A.W. SUTHOFF
1878

I.

Muze, bezing mij den tocht van het viertal mannen uit Neerland
Over de schuimende zee, naar de rossenbedwingende Britten.
Velerlei zeeën bevoeren z' en kenden al menige landstreek,
Talen en zeden: Neaules en Porthmos, wijze verspreiders

Aller geleerdheid; verder Oilmos, zeldzamen boeschat
Zamelend; hen vergezeld de kunstdoorvorschcr Aloopex.

Zij nu den eerdienst trouw der beschavingkweekster Athena,
Rustten zich toe tot den tocht op den landomspoelenden zeeplas,
Tot waar 't Britland rijst uit de zee, 't groenheuvelig eiland.
Dáar toch wilden zij offers en hulde vereeren den beelden
Die het museum veilig bewaart als het kostbare kleinood,
Eenmaal 't Parthenon sierend en schoon afbeeldend Athena's
Roemvollen zege en 't feest van den panathenaïschen optocht.
Die toch waren voorheen uit den tempel van Attika's hoofdplaats
Medegebracht door de zonen van 't rossenbedwingende Britland,
Stoute beploegers der zee, buitzoekend en schittrenden kunstpronk,
Want zij offerden trouw aan den zeeënbeheerscher Poseidoon.
Hem, die het vurige paard met een slag des geweldigen drietands
Schiep uit de rots, en aan wien zij 't bestuur van het schip en

[het renpaard

Dankten, beloonden zij 't best door den tempel te rooven zijn

[beeldwerk,

't Eeuwiger eere gesteld aan Athena's triomf op Poseidoon;
Feidias' heerlijke kunst! — Ach! dikwijls schond de verwoesting
't Marmeren huis van Athena, verbouwd tot een christlijken tempel;
Kerksche Sophia verving de olumpische; — d' attische godsmaagd
Week voor de byzantijsche, verbeeld in het bont mozaïekwerk.
Daarna heerschte de Frank, straks woei er de vaan van San Marco;
Eindelijk, — wisslend zwaard en geloof! — werd d' attische rotsburg
Buit van Mohammed's kroost, en het Parthenon kerk van den Islam.

Middelerwijl ontstak Europa tegen de Moslim

Woedenden krijg, en de Turken verschansten den burg en den

[tempel.

Hierheen richt zijn geschut Morosini, Venetië's veldheer,
Lang te vergeefs, tot Ares de stedenverwoester een luitnant,
Jeugdigen Duitscher — en duitche geleerdheid boet het vergrijp

[steeds,

Offrend aan Hellas' goden aesthetische boekhekatomben —
Naderd' in schijn van een spie en verraderlijk sprak: „In den tempel

Borg men 't kruid, richt daar een verderflijke bom die het aan-
[steek!']
't Schot trof juist en het kruid, ontploffend, scheurde den tempel,
Honderden mannen en vrouwen begravend in marmeren kunstpuin,
Vrijdag, 't ende Septembris van zestien zeven en tachtig.

Lang noch bleven de grof mishandelde beelden des bouwvals
Turkschen schutters ten spel, of vermaald als spijs van den kalkbak,
Tot ze verweerd en verminkt, door den britschen gezant bij de
[Porte,
Elgin, gered, nu worden vereerd in het British Museum.

Aller geleerdheid; verder Oilmos, zeldzamen boekschat
Zamelend; hen vergezeld de kunstdoorvorschcr Aloopcx.

Zij nu den eerdienst trouw der beschavingkweekster Athena,
Rustten zich toe tot den tocht op den landomspoelenden zeeplas,
Tot waar 't Britland rijst uit de zee, 't groenheuvelig eiland.
Dáar toch wilden zij offers en hulde vereeren den beelden
Die het museum veilig bewaart als het kostbare kleinood,
Eenmaal 't Parthenon sierend en schoon afbeeldend Athena's
Roemvollen zege en 't feest van den panathenaïschen optocht.
Die toch waren voorheen uit den tempel van Attika's hoofdplaats
Medegebracht door de zonen van 't rossenbedwingende Britland,
Stoute beploegers der zee, buitzoekend en schittrenden kunstpronk,
Want zij offerden trouw aan den zeeënbeheerscher Poseidoon.
Hem, die het vurige paard met een slag des geweldigen drietands
Schiep uit de rots, en aan wien zij 't bestuur van het schip en

[het renpaard

Dankten, beloonden zij 't best door den tempel te rooven zijn

[beeldwerk,

't Eeuwiger eere gesteld aan Athena's triomf op Poseidoon;
Feidias' heerlijke kunst! — Ach! dikwijls schond de verwoesting
't Marmereu huis van Athena, verbouwd tot een christlijken tempel;
Kerksche Sophia verving de olumpische; — d' attische godsmaagd
Week voor de byzantijnsche, verbeeld in het bont mozaïekwerk.
Daarna heerschte de Frank, straks woei er de vaan van San Marco;
Eindelijk, — wisslend zwaard en geloof! — werd d'attische rotsburg
Buit van Mohammed's kroost, en het Parthenon kerk van den Islam.

Middelerwijl ontstak Europa tegen de Moslim

Woedenden krijg, en de Turken verschansten den burg en den

[tempel.

Hierheen richt zijn geschut Morosini, Venetië's veldheer,
Lang te vergeefs, tot Ares de stedenverwoester een luitnant,
Jeugdigen Duitscher — en duitsche geleerdheid boet het vergrijp

[steeds,

Offrend aan Hellas' goden aesthetische boekhekatomben —
Naderd' in schijn van een spie en verraderlijk sprak: „In den tempel

Borg men 't kruid, richt daar een verderflijke bom die het aan-
[steek!']
't Schot trof juist en het kruid, ontploffend, scheurde den tempel,
Honderden mannen en vrouwen begravend in marmeren kunstpuin,
Vrijdag, 't ende Septembris van zestien zeven en tachtig.

Lang noch bleven de grof mishandelde beelden des bouwvals
Turkschen schutters ten spel, of vermaald als spijs van den kalkbak,
Tot ze verweerd en verminkt, door den britschen gezant bij de
[Porte,
Elgin, gered, nu worden vereerd in het British Museum.

II.

Bulderend klonk, dat de zee opbruiste, de lach van Poseidoon,
Toen daar 't beeldwerk lag, ontredderde blokken, een puin hoop!
Spottend luidde zijn woord tot de godlijke Maagd Athenaia:
„Dáar dan ligt wat er rest van uw veel te verwaten gedenkpronk;
't Beelde u af in uw trots, toen gij Attika schonkt den olijfboom,
Mij overwont en verdreeft uit mijn recht als Attika's schutsgod.
IJdele waan! Reeds lang rust 't volk, u zoo lief, in den Hades.
Rossenbedwingende Britten beroofden uw tempel, en 't sieraad. ...
Schoon voorwaar is 't wat er nu ligt! Als een oogst van het slagveld.
Armloos, 't kleed in een flard, onthoofd of verminkt in het aanzicht:
Smadelijk zijn z' u ten spot, en uw Byron schimpte van Elgin:
„Neusloos zelf, brengt deze ons óók slechts neuslooze blokken!”

Toornig antwoordt Zeus' klaaroogige dochter Athena:
 „Grof is 't woord, en het teekent den smaak van uw tranig gezelschap.

Soms geeft landen en volken te zien geen fijner beschaving;
 Wijsheid voert g' op uw rug.... maar adelt den bok de tragedie
 Waar hij den naam toe gaf? Of maakt het den muil tot een wijsgeer
 Als hij een Sokrates draagt? Ha! zelf toch bracht gij dat beeldwerk
 Hier, en gij weet noch niet dat het buiten de grenzen van Hellas,
 Thans door de wereld mijn roem bazuint en den attischen kunst-
 [geest,

Dáarin het eerst doorgrond in zijn glans en verheven beteeknis.
 Pelgrimsdoel zijn z' ieder die streeft naar hogere wijding.” —

Dus Athenaia, — de bos van den zeegod kleurde den avond.

III.

Vroolijk zaten op dek de batavische mannen. Het stoomschip
Hupte bevallig op 't zachte gewiegel der golven; in d' oostwind
Wapperden wimpel en doek; zóo zweeft op orchestrischen maat-

[klank

Lenig en slank de danseuse. — Okeanos, vriendlijke grijsaard,
Slechtte de ruggen der golven; in 't ronde, in kudden of eenzaam,
Dwaalden de robben, de diepte alom ontstegen, op 't zeevlak,
Schuimende golfjes gelijk, en zij brachten een bitteren zeereuk
Mee uit de diepte. Zij weiden, tot Helios 't zonnige vierspan
Neerwaarts drijft in het west; dan telt en verzamelt ze Proteus,
Jaagt z' aan de kust en hij legt er zich tusschen te rust als een herder.

„Gunstige teekens,” sprak nu de donkergelokte Oilmos,

„Hebben de goden beschikt, ziet, rechts vliegt immer de zeemeeuw.”

„Vuige belasting,” schertste Neaules, „beschreef ons de zeereis
Vol van gevaren en krankte, de haringvijver, hij brengt ons
Rustig en snel naar het doel.” En de oudheidkundige Porthmos

Sprak de geveugelde woorden: „Wij zijn ook vertrouwd van

[oudsher,

Wij en de zee, zij herkent ons vast als de zonen der Janmaats,
Landontwoekraars, zeetolgaarders, beschikkend het zeerecht,
Veegend alom d'Oceaan met den bezembewimpelden masttop.”

Nauwlijks was het gezegd, of de vormenverwisslende Proteus

Schudt zijnen baard en vermaant: „Overmoedigen, weest zoo

[brutaal niet;

Oude Okeanos is u een vriend, maar . . . hoort u Poseïdoon,

Jongere zeegod, — weinig vereert gij hem, — ducht zijne wraak

[dan;

Bitter vertoornde den god al uw hulde gewijd aan Athena!”

Aldus sprak hij; en zamelt de kudden en bergt ze voor stormweer.

Zij nu beefden van schrik, en zij namen wat dampende rumgrog,

Eerst aan den zeegod plengend, te weren den dreigenden onspoed.
 Blonde Selene intusschen verrijst, haar zilveren weerschijn
 Trilt als een lichtzuil recht voor den boeg; reeds blinkt ook de
 [beerstar.

Turend vindt door de tonnen de stuurman zekeren vaarweg;
 D'ijzeren klepel bomt in den boei daar ginder aan stuurboord;
 't Sissende sein van den vuurpijl stijgt, — ginds vonkelt al Harwich!
 't Stoomschip tempert zijn gang, nu spiedend van boven de schipper
 Roept zijn bevelen, herhaald door het tweetal mannen aan 't stuur-
 [rad.

't Machtig bewerktuigd schip volgt willig den sturenden vuist-
 [greep,
 Dwars door de hoofden; — de trossen bevestigen 't hijgende vaar-
 [tuig,

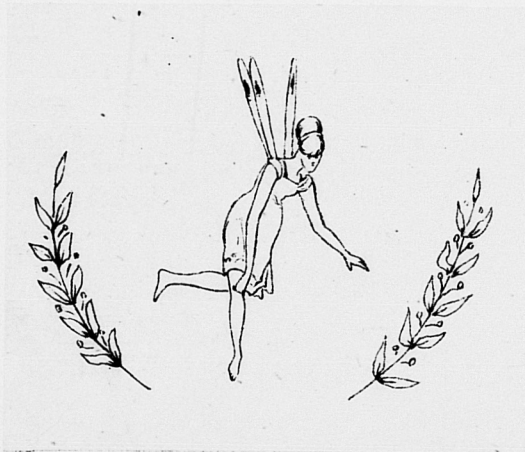
Tegen den steiger geleund, en verheugt ontscheept zich het viertal
 't Wegenbeheerschende kroost van Hefaistos voert ze dan windsnel
 Heen naar de machtige stad van de vorstlijke weduwe Nike.

IV.

Hoe veel wonderen zagen zij, zwerfend in 't prachtige Londen!
Nu eens trokken zij, dapper den weg zich zoekend in 't warnet,
Straten na straten ten einde, of voeren den brugrijken Theems op
Boven het dek van de bootjes, als vliegen op 't water verschietend:
Zagen de kostbare winkels, paleizen of glazen museums;
Parken, oasen der stad, waar wemelt de aadlijke wereld,
Hobblende ruiters, en lady's geleund in het glanzende rijtuig;
Poeder in 't haar en een roos in het knoopsgat sieren de dienaars.
Elders het Huis der gymnasten, geolied, geglad met de staatskunst,
Vellend bij beurt elkander in hoogen politischen woordkamp.
Ook de fabrieken van wetten, voor eigen gebruik en voor expcrt.
Ginds de abtdij vol praalgrafpronk, naast preeken van ootmoed;
't Gouden kroonsieraad voor vorstlijke hoofden en 't houtblok

Om ze te hakken; de kroon blijft heilig bewaard in een glasschrijn.
 Thackeray's snobs, Sam Weller, Tobias en godlijke Fallstaff,
 Hansom en omnibus, menschen van allerlei kleuren en kleding,
 Kruisten er, levende draden, geweven met koortsige snelheid
 Drieërlei wereld door, — óp, boven, en onder den stadgrond;
 Ja, in de lucht zelfs wisselt gedachten 't elektrische draadwerk,
 Dat met zijn strepen de ruimte doorlijnt als een reuzig muziekblad.
 Steeds doorkruisten zij straten en pleinen, de vlugge Neaules
 Leidde hen snel vooraan, — tot Helios zonk in de westkim.
 Dan zich reinigend, oííren zij 't beste der rundren den goden,
 Plengend den gouden Oporto. Des avonds hoorden zij 't zangspel,
 Zagen een tooverballet waar honderden Chariten dansten,
 Kunstig als kevers gedost en ook andren als bijen of vlinders.
 „Entomologische les,” dus noemde 't Neaules, en Porthmos
 Merkt 't gaasvleugelig koor der Libellula's op en hij noemt ze:
 „Kostbre libellen, en danspamfletten, balletincunablen,
 Vreugd voor den bibliamaan.” Weer elders bezochten z'een lusthof,
 Waar in festoenen geslingerd het gaslicht bloeit en muziek kweelt;
 Tuinen der Hesperieden gewis in het Zalige Eiland,
 Waar Zeus Hera bemind' en de Levensboom met de gouden
 Appelen wast, waar mild de ambrosia streelt en de nektar.
 Doch als nacht op de aarde de vochtige vleugelen uitbreidt,
 Keeren zij moede naar huis, zacht kust hen slaap op het rustbed.

V.

Nauw daagt Eeos — vaak ook was het wat later in d'ochtend —
 Of weer tijgen zij voort met moed aan den verderen arbeid;
 Arbeid, want 't is alles zoo groot, reusachtig en ver hier,
 Dat zelfs 't eten en drinken, het zien en het slapen een werk is.
 Plotseling echter verstomt het gedruisch, — met geslotene oogleên
 Staan nu de huizen te droomen in ledige straten; de briefpost
 Meent 't waar 's zondags zonde gedachten te wisslen in briefschrift;
 Handel en nering slaapt, ook het zielloos starende stoomtuig.
 Heilig heet zoo'n dag, — vol rust en genoeg den werkman,
 Maar in de hoogere kringen gewijd aan den deftigsten vormdienst.
 Wereldsche boeken, muziek en theater verbiedt hunne godheid.
 Deze bewoont ook eenzaam en eenig een ledigen hemel;
 Eenmaal schiep hij het alles en rustte van verderen arbeid;
 Wekelijks wijdt men aan hem dus heilge verveling en nietsdoen,
 Arbeid stakend, op zoo'n wijs, óók al om hooger belooning.
 Doch, 't is waar, hier bloeit het geloof in ontelbare veelheid;
 Sommigen dienen de goden van Israël, anderen Baäl,
 Dezen de goden van 't oude of nieuwere Rome; den wijngod,
 Venus, Hermes, het al der natuur; ja er zijn filosofen,
 Ongodisten, dewijl hun een richtige keuze te zwaar valt
 Tusschen het aantal goden, die elk voor de anderen valsch zijn.
 Eene toch eeren zij allen, de trotsche Britannia, d'ega
 Lief aan Poseidoon's hart; hun zoon is d'ijzeren John Bull.
 Toch is 't 's zondags allen vergund, na het eind van den kerkdienst,
 Weeldriger maal te gebruiken en kleurig gedost op zijn feestdaags
 Vreugde te smaken op 't land; zoo deed ook het reizende viertal,
 Donkergelokte Oilmos, Neaules de ijlen de snelvoet,
 Porthmos de oudheidsvriend, en de kunstdoorvorscher Aloopex.
 Zij nu den walm van de stad ontvlucht, en naar zuiveren lucht-
[stroom

Snakkende, kiezen den weg naar Hampton en 't heuvelig Richmond,
Bloemige beemden, beschauwd door den reuzigen eik en kastanje.
Frisch vloeit hier noch de Theems, jong, lokkend tot lustige

[speelvaart;

Vlug in zijn wenden vervolgt hij de nimfen verscholen in d'oevers,
Kronkelend waait om zijn slapen, en blinkend als zilver, de

[haarband.

Aldus ziet men den Theems van de heuvelen waar de paleisburg
Zijn kanteelen verheft, die verhalen van Wolsey en Hendrik,
Queen Bess, Karel den eersten, schavotten en feesten, doch waar

[thans

Schittert het werk des penseels en de wandlaar poost van den

[werkdag.

't Grasfluweel is bebloemd met de groepen in bonte schakeering;
Rustende ouderen hier, daar stoeiende kinderen; meisjes
Jagend d'elastischen bal, tot de jongeling meisje en bal vangt,
Haar met een kus; ginds, liggend in 't gras om de landlijke

[luncheon

't Vroolijk gezelschap. — Zóo ook rustte in lommer het viertal,
Murray's Gids doorbladert de wijsheidkweekende Porthmos,
China's sappige vrucht ontbolstert de vlugge Neaules,
Bloemtjes verzamelt Aloopex, de kunstdoorvorschcr, ter heugnis;
Oilmos middelerwijl staart, somber den donkeren haarbos
Schuddende, zucht, en hij spreekt de gevleugelde woorden: „O

[vrienden!

Bitter wordt soms 't hart als het rondom vreugd en geluk ziet,
Daar wij vreemd ons voelen in 't land van de rossenbedwingers.
Nooit toch schenkt ons 't vreemde gewest wat het eigene huis biedt.
Spijzen en drank zijn naar, rauw vleesch, ach! soep van een

[koestaart, —

't Schijnt ook 't beest spoeld' even den staart maar af in den ketel —
Wijnen vervalscht, en de koffie... helaas! mij foltert het heimwee
D'eigene huisgoôn weder te zien en de zorgende huisvrouw!"

Aldus sprak hij. Het hoofd in den mantel, verborg hij den traan-

[vloed.

Vroolijk en lachend gaf hem de vlugge Neaules ten antwoord:
„Weg dien somberen toon, vriend, weeg onze nooden zoo zwaar

[niet,

Richten wij naar 's lands wijs ons, het goede genietend in volheid;
Snel is 't heden en kwistig in weldaan, mits gij ze aangrijpt.”

„Mannen, gedenkt ook,” sprak dan Aloopex, „het schoone dat

[pas ons

Boeide in Hampton-court, Mantegna's godlijke schildring,

Caesar's praaltocht, wonder van kunst en alleen wel de reis waard;

Welk een verbazende kracht, elegantie en klassische hoogheid,

Schoon is 't onder het schoonste wat g' ooit in het leven te zien

[krijgt.”

Zoo dan bespraken zij saam wat het leven, natuur en de kunst bood.

Bacchos offren zij dan van het rundvee 't beste en 't druifnat.

Doch als nacht op de aarde de vochtige vleugelen uitbreidt,

Keeren zij moede naar huis, zacht kust hen slaap op het rustbed.

VI.

Als gij in 't woelige Strand, uit de schichtige reeksen van voertuig
 U eenen hansom koost, door het luik in de kap het bevel gaaft:
 „Regents park, north gate, en naar Townshendhouse,” dan geraakt gij
 Daar in een uurtje; men ademt er rust in het heerlijke parkgroen.
 D'antediluviaansch reusachtige maten van London

Krijgen er kalmeren vorm, ons, kroost van 't historische tijdperk,
 Passend, wezens voor welken de honger en dorst eene grens trekt,
 Menschen, beperkt van vermogens der hersens en eindig van
 [spierkracht.

Wie in die stad met gemak zich bewege, die weze een mammoeth
 Met hulpstoomvermogen er bij. Hier echter verkwikt u
 't Frische gebladert en water en spelende kindren op 't grasveld;
 Tsjelpend neuriën sijsjes en mezen in stede der stoomfluit.
 Hier aan den zoom van het park ligt 't kunstige huis van den
 [schilder;

Niet lang hebt gij te zoeken, 't verraad weldra zijn bewoner
 Door zijn gekleurde versiersels aan posten en zuilen, en 't salve.
 Alma met d'ijzeren wil, spot lachend om alle vermoënis;
 Maar geen reiziger is hij, en kan als hij leven en oudheid
 Buitte ten baat zijner kunst, zich rustig vermeien in 't hoekje
 Waar hij zijn home en zijn Muzen bezit, en zijn tooverpenseelen.
 Hier is 't of Pompeï herrijst; de poëtische kunstnaar
 Tooide het al met versiering en stoffen van zeldzame vinding:
 Aardwerk, bronzen, en spreuken, een toovring van smaak en
 [verbeelding.

Hier een vertrek waar de zuilen, de weefsels, de vloer en de rust-
 [bank

Ons in de zalen verplaatsen van Lesbia, Glaucus, Catullus;
 Ginder de werkplaats, — voor, bij den ingang prijkt Fredegonda,
 Wraakzucht broedend in 't hart; daar Hilperik's vrouw Galeswintha.

Dan Galeswintha vermoord, — doch binnen vertoonen de wanden
 Tusschen gebloemde en ranken geschilderd, helleensche gestalten:
 Over de zoldring, rozig en kleurig omlijst, en in luchtblauw
 Zweven zij, beelden van licht, dood, jeugdige kracht en bekooring.
 Chariten dansend ten reie, en Moiren met 't spinsel der levens;
 Schuw ontvlieden Pleiaden de reuzige liefde Orioon's;
 Helios rijst aan de kim, met zijn steigrende rossen in zongloed;
 Ares buigt zich ter aard op de lippen der liggende Kupris,
 Schalk lacht Eros hun toe. Bij 't wijnvat rust Dionusos,
 Vette Silenos slurpt zijne schaal, dat de wijn van zijn kin stroomt.

Hier blaast 't scheppend vernuft van den meester het leven in
 [d' oudheid.

Trotschen Tarquinius ziet gij, terwijl hij de koppen der slaapbol
 Slaat met zijn koningsscepter; gij treedt op Pompeï's plaveisel,
 Ziet er het meisje dat lonkt en den wandlaar biedt haren bloemschat,
 Leest aan den schouwburgmuur het bericht van het stuk, de ver-

[tooners,

Byrrhia, Dromo.... men geeft dus Terentius' Andria heden.
 In 't nymphaeum bespiedt gij de stoeiende badende vrouwtjes,
 Dartel besproeid door den sfinx, en zich sponzend, olieënd,

[schrapend.

Is nu de schoone gekapt en gegeurd, dan ligt z' op de rustbank,
 Kijkt uit het venster en telt en bespiedt al wat er voorbij gaat;
 Eindlijk bespeurt zij den slaaf met de tafeltjes, veilig verzegeld. ...
 Wat hij op 't glanzende was haar griffelde?.... Komst?.... of een

[stoornis?....

Ja, hij komt! — En zij daalt in den hof van de marmeren treden,
 Waar haar het bootje verbeidde, en óók de geliefde, ter speelvaart.
 Wichtig gewapende archaeoloog, zóo zaagt gij ze zelden,
 Claudius' angst, Agrippina Germanicus' urne beweened,
 't Wijnogstfeest, of de bank met het mijmerig licht van den

[herfstnacht.

Krachtige mannen, met speren en schild, in pyrrhichischen

[krijgsdans,

Perikles boven de stelling van 't Parthenon Feidias' werk ziend.

Hier houdt over de granen des Farao's Jozef het opzicht;
 Dáar de egyptische vorst met het lijk van zijn zoon, en de moeder
 Stort zich al jammerend neer op het offer van Jahveh's bezoek.
 Dan eert cither en fluit met de klagende deunen de mummie,
 Onder het tempelgewelf met de lotosdragende zuilschacht.

Machtige geest, dat al schiep uwe verbeelding en kennis
 Leenend den schittrendsten vorm aan het sluimerend stof van
 ['t verleden.

Ook de godin van het huis gunt 't zien van de cella alwaar zij,
 Schoone, talentvolle Muze in 't sleepend gewaad, met den haarband
 Die om het goudene blond zich stengelt, het sierlijk penseel voert.

Toen zij zoo hadden bewonderd, genoten zij 't frische des avonds
 In het prieel van den hof, met gekruide gesprekken en laving.
 Attiesch bleef slechts 't schoon en de geest van de vrouw en
 [gezusters,
 Maar toen heerschte in plaats van het oude, de vroolijke jonkheid.

VII.

Nauwlijks lichtt' aan de kim en verrees roosvingrige Eeos,
 Of weer tijgen zij voort met moed aan den verderen arbeid.
 Boekmagazijnen nu vindt men in menigte, waar tot de zoldring
 Duizenden deelen, het kroost van de persen der eeuwen, ver-
 [gaard zijn:

Atlas-mastodonten, gigantische folio-sauren,
 Tijgergevekte geribde oktavo's, herkauwende kwarto's,
 Incunabel-fossielen, onvindbare wandlende bladen,
 Efemerieden, en prenten en Elzeviers — alles doorwroetten
 Hier onze bibliofielen, ook zochten zij wondren der bindkunst;
 's Binders hand had deze in 't malsche francijn of marokko
 Keurig gekleed en geprent met de kunstige goudene stempels.
 Ladders beklommen zij hoog en zij wroetten in 't stof van het
 [pakhuis,

Wedstrijd was 't daar vaak wie het schoonst' ontdekte, 't uniekste,
 Nu eenen band van Capé of een deel van „Grolier en zijn vrienden,“
 Dan een gewrocht van Derôme, en 't deed niets wat er in
 [t boek stond,

Mits Padeloup of Duru het de gratie verleende en wijding.
 Vurig beminden zij ook gebrocheerd en noch maagdelijk drukwerk,
 Nooit door het mes van den binder geraakt en met breeden papier-
 [rand.

Vóór zich staarden zij somber, benijdende hem die een buit ving,
 Droefheid voedde het hart, tot Athena hen weder verzoend had,
 Saam zich verblijvende dan, prees ieder den vond van den ander.

Toen kwam 't feestelijk uur om vereend zich te voegen ter beevaart
 Naar Athenaia's tempel. In d' ochtend namen z' een tweetal
 Hansoms, — dus naar den vinder genoemd — een gemaklijken
 [zetel

Bouwd 'et de wagenbewerker; een porte-brisée aan de voorzij;

Raderen maakte hij, twee, zeer groot, veelspakig en wieksnel,
't Alles vernissende, sierde hij 't fijn met een bies aan den wielrand,
Ook om de stralende spaken, die bliksemend glanzen in 't zonlicht.
Vóór is 't uitzicht vrij, want van achteren, hoog op zijn zetel
Stuurt met de lederen teugels de drijver het ros met gewisheid.
Ieder besteeg nu den wagen; de drijver, een bloem in het knoopsgat,
Zwaaide de zweep, „all right,” 't ros schudde den kop en ver-

[hief zich

Recht in het tuig, dan stoof het vooruit; schel ratelde 't wielpaar.
Krachtig draafden zij, d' eene nu vóór dan de ander; behendig
Meden de drijvers de hoeken en kortten de teugels of vierden.

Plotsling hielden zij stil in een chaos, karren en rijtuig

Warden dooréén, luid schreeuwden de wagnaars, — zóo, als de

[kindren

Spelen het paardspel saam, tot de touwen verward in de knoop zijn;
Hooft, d' een wijt het den ander; zij krieuwen; tot helpend de

[moeder

Komt en de twisters scheidt en met moeite het touw uit de

[war haalt, —

Zoo ook schreeuwt men en tiert, tot op eens een gehelmde policeman
Springt in 't gewoel; éen wenk, en hij tent z' en gebiedt hun de

[richting.

Snel dan schieten zij voort en bereiken het huis van Athena.

VIII.

't Breede berookte gebouw heft hoog op ionischen zuilgang
't Hoekige veld van den gevel, met 's menschen beschaving in

[beeldspraak.

Voor in de hal stroomt water in heldere bekkens en drinkschaal;
Eerst dus wiesschen zij zuiver de handen en plengden der godheid.
Daarop traden zij voort tot het binnenste. Hier nu vertoont zich
Gansch d' ontwikkelingsloop van de aarde, gedierte en menschdom:
Ook uit den voortijd, toen de gigantische herten en mammoeth's
D'aarde bewoonden, de mensch noch nauwlijks leefde in d'oerstaat,
Toen hem de gaaf noch sierde te kwispelstaarten bij blijdschap;

Tot uit den vierhand straks zich vormde de darwinsche tweehand
 Wapens, gereedschap, potten uit steenperiode of bronstijd;
 Later Egypte's kolossen; assyrische stieren met wigschrift. . . .
 Eindlijk staan z' in de hal die Athena's beelden gewijd is —
 Heilige trilling grijpt z' in het hart, — daar ligt dan de beeldschat,
 Schoon en verminkt als de blaadren der roze, verstrooid door den
 [moedwil.

Toen ontvlamde Aloopex en sprak de gevleugelde woorden:
 „Zoo dan zijn we aan 't doel en beschouwt gij het hoogste der
 [beeldkunst;
 Ziet, 't is nú niet 't nieuwe gewaad, als men placht in Athene,
 Dat wij der schutsmaagd brengen — men kleedt thans eerder de
 [goôn uit —

Maar eene hulde aan haar, in de kunst waartoe zij bezielde heeft.
 Als zich de geest allengs, overweldigd eerst van den aanblik,
 Weder te zaam vat, komt, dan beschouwen wij 't alles behoorlijk:
 Eerst de gebeitelde platen, die rondom boven de zuilreeks
 Prikten, Hellenen in strijd met de woeste Kentauren, een
 [worstling

Als Athenaia zelf met de stoute Giganten, en Hellas
 Eenmaal streed met de Perzen, — beschavings zege op ruwheid.
 Heerlijker zijn de reliëfs die, een band van honderden meters
 Vormend, den optocht toonen der panathenaiïsche feesten,
 Als zij met zangen en offers Athena brengen den peplos,
 't Nieuwe gewaad door de attische vrouwen geweven. Den optocht
 Openen ruiters; voort in galop rijdt wie er gereed is;
 Anderen leggen den paarden het hoofdstel aan, of den mantel
 Slaan zij zich over de schouders en binden het haar of den schoen-
 [riem;

Vlug dan bestijgen zij 't ros en zij spoeden zich meê in galop voort,
 Streelen de manen en nopen het ros met de hand of den hieldruk,
 Scharend hun breede geleedren; en ginds feestwagens, en grijsaards
 Statig en schoon; dan koeien bestemd voor de offers, en wolven;
 Mannen den wijnkruik dragend, en spelers op fluiten en cithers;
 Weer vierspannige wagens, en nochmaals breede geleedren

Ruiters, vrij op het paard en te zaam in de schoonste beweging. Welke gestalten! bevallig om strijd, in den glans hunner jongheid; Golvend hupplen de paarden, wij hooren ze brieschen en trapplen, Trotsch op hun ruiters schudden zij 't hoofd, hoog, 't opene neusgat Snuift en zij tripplen van vuur op den slank veerkrachtigen enkel. Ziet, hier volgen de meisjes met kannen en schalen en reukwerk, Eindelijk 't kleed der godin; — ginds zitten d' ambrosische goden."

Aldus sprak hij, en allen bewonderden 't hemelsche kunstwerk, 't Breede begrip en den smaak, zoo edel en tevens natuurlijk; 't Zacht reliëf, slechts weinig verhoogd, is kantig aan d' omtrek, Dit maakt 't fijne der vormen, en 't dichte der groepen zoo luchtig. „Vreemd," sprak Porthmos, „zulke modellen te hebben en zoo veel Leelijke beelden te maken als hier op de straten te zien zijn. Ziet eens Havelock, Peel, dien Nelson! en d' ijzeren hertog!" „'t Ligt in den smaak," zei Oilmos, „die tusschen het grillige, plompe Wankt en gezochte verfijning; er faalt artistieke volmaaktheid." „Zacht wat!" zeide Aloopex, „vergeet niet Albert's gedenkmaal, Rijk door beelden en bouw; daar trokken zij nut uit het voorbeeld." „Toch iets weeks, die beelden, te glads, en zoo ver van de kloekheid, 't Forsche en fijne te zaam, die hier als een wonder vereend zijn, Kwellend en lust te gelijk voor den nieuweren kunstenaar; ziet nu Wat van de groepen der gevels ons rest, en Aloopex verklaar' het." „Weer Athenaia's roem, — in het westfront zag men Poseidoon, Daar hij de zoutbron sloeg uit de rots; doch Pallas Athena Schiep den olijfboom, won er den wedstrijd mee en den voorrang. Hier werd 't meeste verwoest; daar ligt noch de forsche Kefisos; Hoofdloos lijf; maar het steen is vleesch, en de marmeren borst
[aâmt;
't Is de natuur, maar het hoogste, wat ooit de natuur aan het licht
[bracht.

Dan de verminkte gestalten, Asklepios naast Hugieia, Poseidaon's torso en Amfitrite; d' Ilissos.

„Godheen," zeide Neales, „verheugen zich ook in vooruitgang; Eerst afzichtlijke monsters, en hier... wat prachtige schepsels! Wat hen zoo schoon deed worden, is zeker olumpische teelkus."

„Ginds werd,” zei toen Porthmos, „Athena's geboorte verzinlijkt,
Daar zij uit 's Vaders hoofd ontsprong in de volle bewaapning;
Deze geëmancipeerde gebruikt geen moeder; een blauwkous
Zou men ze thans ook schelden, — een meisje, patroon der
[geleerdheid!]

„Toch is 't alles een epos in marmer ter eer van die godsmaagd,”
Sprak dan Aloopex; „de gevel ten oosten bewaarde het tweetal
Paarden des zongods, snuivend verheft zich de kop uit den golf-
[rand;

Liggenden Theseus, Kora, Demeter, den romp van Prometheus,
Iris, gevleugelde bode, en Nike, zoo frisch van beweging;
Dit zijn Kekrops' dochters, het kleed om de grootsche gestalten
Plooit met een fijnheid, 't lenigst gewaad eer schijnend dan
[marmer.

Dan in den hoek rechts 't paard van Selene's dalenden wagen;
't Nachtelijk duister verzinkt bij Athena's geboort', en de zon rijst.
Mannen, het faalt mij aan taal, en verstommend schouwt de be-
[wondring.”

„Nochtans blijft ons veel onkenbaar, veel ook onzeker.”
Sprak dan Oilmos, „de dochters van Kekrops noemt gij het drietal
Zittende vrouwen, mij dunkt men verklaarde ze beter als Moiren.
Theseus? neen, 't is eer Dionusos, de huid van den panter
Duidt het genoeg, en de hand droeg zeker een staf of een thursos.”
„Geen Dionusos kan er ge...” „Komt,” viel toen in de rede
Porthmos, „ziet eens hier, aan de groep van Demeter en Kora,
't Achtergedeelte des zetels vertoont noch grieksche karakters,
't Inschrift duidt op den naam van Feidias; van 't EPOIESE
Staat er de P noch...” „Gansch ongewoon, nooit kan het een P
[zijn...”

„Och! een begoochling,” zeide Neaules, „dat schrift is illusie,
Haksels zijn het in 't steen, dat's al.” — Zoo stredden zij heftig,
Toen in hun midden op eens Athena verscheen, de gelijkknis
Droeg zij van eene der maagden van 't land, klaaroogig en krachtvol,
Rijzig, het goudblond haar kroont fier het gelaat als een helmboos.
't Aanschijn lijkt het ivoor, dat de karische vrouw met het purper

Opkleurt; 't fijne gebloemde gewaad, dat de sierlijke schouders
 Dekt, zwelt breeder op zij en van achter in kunstige plooigroep,
 Dalend van onderen eng tot den voet, en het teekent den rythmus
 Schoon van de lichaamslijnen. Zij zagen haar aan met bewondering.
 Argloos scheen zij een meisje, daar bezig een studie te teekenen.
 „Staak 't onvruchtbaar twisten, o vreemdingen,” sprak zij, „wat
 [zoekt gij?

Schoonheid? laat dan het kloven van archaeologische haren
 Anderen; 't kunstwerk leeren wij enkel verklaren uit kunstgeest.”
 „Wapen Martijn!” was Oilmos' roept tot Neales, gebijnaamd
 Dus naar Maerlant's helden; hij schudde den donkeren haarlok,
 't Oogglas plaatsend waar bij den neus de gevleugelde wenkbrauw
 Fronzend samen vereent: „in trouwe dat is er een schoon kind!
 Glanzend en zacht als een band van Capé! Mag 'k zeggen: I love
 [you?”

„Stil!” zei weder Martijn, „niet shocking. — Godlijke jonkvrouw,
 Zoo toch schijnt gij, Athena gelijkend in schoon en geleerdheid,
 Kunstrijk blijkt ook uw hand als de hare...” „Hm! fluisterde
 [Porthmos,

Wees op uw hoede, of't soms een hetaire...” Martijn weder: „Zwijg
 [toch! —

Godlijke jonkvrouw, spreek en verklaar 't ons, raadselig blijft veel;
 Vruchtloos zoeken wij zin en beteekenis hier van die schoenzoom,
 Al wat van 't goddelijk beeld ons bleef; zeg, was 't van Athena?”
 „Dát,” zei 't meisje, terwijl uit den kleedzoom 't voetje vooruit

[treedt,
 Vlug als een hinde die springt uit het bosch, en zij glanst in het
 [zonlicht,

Krachtig en slank; zóo springt het vooruit en het stampet op den
 [bodem, —

„Dat,” zei 't meisje, „dat vraagt gij het best aan een archaeoloog,
 [want

Meer te doorgronden vergunde aan dezen de delfische godheid
 Dan zelfs weet Athenaia; zij zullen u zeker in grondplan
 Nevelenkoekkoekstad wel teekenen van 't attische blijspel;

Zelfs uit de scherf van een vinger herstellen zij gansch eene
[beeldgroep,

Kunstig de deelen verbindend met lijm van verbrokkelde teksten."

„Zacht wat! meisjeskritiek is soms," riep Porthmos, „wat door-
[slaand..."

„Doorslaand?" zei ze, „het sterkste bewijs juist noemen zij door-
[slaand."

„Nu, te volstrekt dan; 't vernuft der geleerden verdient onzen
[eerbied..."

„Eerbied, goed, maar de kunst... aesthetiesch, archaeologiesch
Leert ge ze nooit doorgronden, beschouw z' in den geest die ze
[voortbracht;

Dichters en kunstnaars scheppen bezielend, en niet door ontleding.

Geen filoloog ontsluit u 't begrip en genot van het dichtwerk;

D'oudheid-anatomie toont enkel het doode, het schoon' is

Levend, men grijpt het alleen door den gloed van gevoel en ver-
[beelding."

„Nu," zei lachend Neaules, „het schoon' is óók maar een raadsel,
Kent gij het woord dier Sfinx, Aloopex?" Deze hernam dan:

„'t Schoon' is een oerfaenomeen, zich veel geschakeerd in ver-
[schijnslen

Ons openbarend; de hoogste potenz van het samenversmeltend
Eindig'-oneindige; — wilt ge 't noch duidlijker, 't heft het con-
[trast op

Tusschen den geest in deszelfs absolute bestaan en natuur als

Wereld der zinnen; d' idee en het wezen vereenigd, identiesch,

Dus in zijn vormvolkomen gedaante ook 't ware; — zoo noemt ook

Godlijke Plato „het schoone den schittrenden glans van de waar-
[heid..." "

„Godlijke Plato, spreek mij van hém niet," lachte de jonkvrouw,

„'t Was een sofist, die de mythen modernizeerde tot zinbeeld.

Dichter en gloedvol, maar in de beeldende kunsten een vreemd-
[ling.

Nooit ook schreef hij de spreuk, die gij meedeelt; ieder herhaalt die
D' anderen na, geen vond ze bij hém." — „Het beroemde gezegde,

Wie dan heeft het gesproken?" — „Vermoedelijk," zei ze, „Ficinus, Nieuwere platonist, wiens woorden men leende den meester; Schoonheid noemt hij den glans dien 't licht van het goede terug-
[straalt."'

Zij nu verbaasden zich zeer en zij spraken de woorden al fluistrend:
„Wie toch mag zij wel zijn?" — „Eene schrijfster gewis!" —

„Maar ik zie geen
Inkt aan de vingers, zoo blank en met nagels als schelpjes en
[rose."'

„'t Moet wel een schrijfster zijn, wie anders zou er zoo driest zijn!"
„Driest? foi!" zeide Aloopex, „want menige leert ons de lesse, Ons, in de school gedresseerd, overwint haar natuurlijke takt
[vaak."'

„Nu! 't is zeker," beweerde Neaules, „dat Plato gelijk had,
Zeggende: „'t schoone is moeilijk." — „Het schoone is wisslende
[Proteus..."'

„'t Schoone is... schoon," zei d' ander. — De laatste: „Het schoon
is... een jonkvrouw!"

„Amen!" zeide het meisje, „dat is de verstandigste stelling."
Zóo door de godlijke maagd onderricht, aanschouwden zij 't beeld-
[werk

- Lang noch, traag in het scheiden en omziend telkens bij 't heen-
[gaan.

Ook naar de jonkvrouw zagen zij om. Reeds is z' in de voorhal,
Zweeft van de trappen, den wagen bestijgende, grijpt zij de teugels,
Ginds, als een glanzende wolk, ontsnelt z' in den blinkenden
[wagen.

Zij nu herkenden Athena, en staarden verschrikt en met eerbied.

„Dat's geen gangbare munt, hei! ho!" schold schreeuwend een
[straatknaap,

Wien zij voor 't houden der rossen een muntstuk gaf bij het
[heengaan.

Gretig verruilden de vrienden een bruikbaar fooi voor het
[kleinood;

't Was eene tetradrachme met 't hoofd der gehelmde Athena.
 Dankbaar loofden zij haar en verbonden zich plechtig het muntstuk
 T'huis, als eerstlingsgaaf, te vereeren 't museum, dat — mocht
 ['t zijn —

Eens zou rijzen, geheiligd aan Hellas' godlijke beeldkunst.
 Vroolijk genoten zij 't maal dan en plengden ter eer van Athena.
 Doch als nacht op de aarde de vochtige vleugelen uitbreidt,
 Keeren zij moede naar huis, zacht kust hen slaap op het rustbed.

Wie dan heeft het gesproken?" — „Vermoedelijk," zei ze, „Ficinus, Nieuwere platonist, wiens woorden men leende den meester; Schoonheid noemt hij den glans dien 't licht van het goede terug-
[straalt."

Zij nu verbaasden zich zeer en zij spraken de woorden al fluistrend:
„Wie toch mag zij wel zijn?" — „Eene schrijfster gewis!" —

„Maar ik zie geen
Inkt aan de vingers, zoo blank en met nagels als schelpjes en
[rose." —

„'t Moet wel een schrijfster zijn, wie anders zou er zoo driest zijn!"
„Driest? foi!" zeide Aloopex, „want menige leert ons de lesse, Ons, in de school gedresseerd, overwint haar natuurlijke takt
[vaak."

„Nu! 't is zeker," beweerde Neaules, „dat Plato gelijk had,
Zeggende: „'t schoone is moeilijk." — „Het schoone is wisslende
[Proteus..."

„'t Schoone is... schoon," zei d' ander. — De laatste: „Het schoon
is... een jonkvrouw!"

„Amen!" zeide het meisje, „dat is de verstandigste stelling."
Zóo door de godlijke maagd onderricht, aanschouwden zij 't beeld-
[werk

- Lang noch, traag in het scheiden en omziend telkens bij 't heen-
[gaan.

Ook naar de jonkvrouw zagen zij om. Reeds is z' in de voorhal, Zweeft van de trappen, den wagen bestijgende, grijpt zij de teugels, Ginds, als een glanzende wolk, ontsnelt z' in den blinkenden
[wagen.

Zij nu herkenden Athena, en staarden verschrikt en met eerbied.

„Dat's geen gangbare munt, hei! ho!" schold schreeuwend een
[straatknaap,

Wien zij voor 't houden der rossen een muntstuk gaf bij het
[heengaan.

Gretig verruilden de vrienden een bruikbaar fooi voor het
[kleinood;

't Was eene tetradrachme met 't hoofd der gehelmde Athena.
 Dankbaar loofden zij haar en verbonden zich plechtig het muntstuk
 T'huis, als eerstlingsgaaf, te vereeren 't museum, dat — mocht
 ['t zijn —

Eens zou rijzen, geheiligd aan Hellas' godlijke beeldkunst.
 Vroolijk genoten zij 't maal dan en plengden ter eer van Athena.
 Doch als nacht op de aarde de vochtige vleugelen uitbreidt,
 Keeren zij moede naar huis, zacht kust hen slaap op het rustbed.

IX.

Eoos in 't gele gewaad, met de roosbloemkleurige vingren,
Daagde den vrienden voor 't laatst in het paardraskweekende

[Britland.

Hun nu, vervuld van genoten verrijkt met een zeldzamen boekschat,
Brandde het hart in de borst hun land en de lieflijke haardsteê
Weder te zien en de vrouw van hun hart, en het staamlende knaapje.
Toen z' in den geest herdachten het vele bewonderde, 't gastrecht
Dat zij van velen genoten, voor altijd lieflijke heugnis,
Keerden zij noode zich af, want de schoen weegt vaak bij het

[afscheid

Loodzwaar, schoon ook den voet weer huiswaarts jage 't verlangen.
Zij nu snoerden den bundel en offerden geldhekatomben
Aan Hefaiostos den god van het vuur en den wegeherschepper.
Pijlsnel stoomden zij boven de raatlende stad en den Theemsvloed,
Tusschen de schoorsteenbosschen en over de daken, tot ver weg
Zwijmde het nevelig London. Het puntig gesnavelde stoomschip
Ligt al gereed; als het ros, fier trapplend, getuigd tot den wedloop;
't Schudt zijnen golvenden staart en het trilt van begeerte de

[spierkracht

Straks onbandig te toonen, — zoo hijgt in de flanken des stoomers
D'adem en lust om het klotsend gegolf te doorworstlen; de seinfluit
Snerpt, los gooit men de kabels, en, tegengehouden in d' aanvang,
Schiët hij allengs vooruit, diep groevend in d' openen zeeplas
't Schuimende spoor. — Reeds dreef aan de kimmen zijn schitterend

[vierspan

Helios neerwaarts; Nacht met de donkere vleugels beschaduwte
Hemel en zee; geen ster meer blinkt; slechts éene, het lichtsein
Vóór in den mast; op dek is 't stil en een enkele slechts waagt
Boven te blijven; verscherpt zijn d' oogen van schipper en stuurman;
't Roer eischt dubbele kracht, want hoog gaan tuimlend de zeeën.

Gramme Poseidoon zinde op wraak en hij loeide tot Iris:
 „Ijl tot de stormende winden, die slapen in Zefuros' woning,
 Open de deuren en heet ze de wolken onstuimig te zweepen,
 Fel te doorwoelen den vloed, want thans ontkomen zij wis niet,
 Zij die mij tergden; de vrienden Athena's zij boeten hun eerdienst;
 T'huis keer' geen, om er stout op Athena's triomfen te pochen.”

Iris, gevleugelde bode, gehoorzamend, ijlt tot de winden.
 Dezen nu lagen in Zefuros' huis, en er bromde hun adem
 Zelfs in den slaap. Wild schrikken zij wakker, nu Iris ze toespreekt:
 „Op, op! stormende winden, Poseidoon heet u te zweepen
 Donkere wolken en fel te doorwoelen den vloed, dat zij thans niet
 Weer ontkomen, de vrienden Athena's, die tergen Poseidoon;
 T'huis keer' geen, om er stout op Athena's triomfen te pochen!”
 Toen ontsprongen zij driftig de deur en den marmeren drempel,
 Tuimelend op elkaar; fel geeslen zij 't zwerk en verwildren
 Gansch d'oceaan, golfklotsend, tot wisslende bergen en afgrond.
 't Was er een woeling, als keerde natuur tot den vroegeren tijd weer,
 Toen uit den somberen schoot van den Chaos het duister ver-
 [lost werd.

Woest is 't, zoo als die nacht, toen Oeranos wild zijne Gea
 Kustte voor 't eerst, en de forsche Titanen, het schepsel der
 [oerkracht,
 Sproten als eerste geboort' uit die kussenstormend' omhelzing.

Toch ontwingt zich het schip aan den honderdarmigen stormreus,
 Tot Posedaoon zweepte zijn span zwartmanige rossen.
 Zóo, wanneer in het duister het ijzergepantserde stoomschip
 't Rankere barkschip wreed overzeilt, dat het trillende zeildoek
 Stort met het klettrende tuig overboord; als de vrouwen en jongren
 Redding zoeken in 't sloepje en 't schip met de jammrende man-
 [schap
 Zinkt, en des morgens ziet men alleen noch een hellenden steng-
 [top, —
 Zóo vaart, schuimend, dwars in den boeg hun de dondrende zeegod.

D' armen verhieven zij nu tot Athena en jammerden luidkeels:
 „Red ons, machtige dochter Kronioon's, geef ons der wraak niet
 Prijs van Poseidoon, gram om de hulde aan u en de beelden
 Waar g' eens onder vertoefdet, de zelfde voorheen door den rookwalm,
 Uw brandoffers ontstegen, en d' adem der zangrige hymnen
 Zacht omzweefd, — dat boeten wij nu met het bloeiende leven!”

Nauwlijks hoort hen Zeus' klaaroogige dochter Athena,
 Of vlug daalt zij ter neer; om de borst ruischt schitterend de aegis,
 't Pantser van onweerswolken, omzwierd van het slingrende weer-

[licht.

Toornige woorden dan spreekt zij, de heerlijke dochter Kronioon's,
 Snel tot den heerscher der zee, en zij fronsd de ambrosische wenk-

[brauw:

„Vreeslijke, welk eene woede verdwaast u, de mannen verdelgend,
 Mijne geliefden, getrouw toch dienen zij mij, en ik zweer u,
 Schriklijkste eed, bij den Styx, zoo gij dezen verderft en het

[licht rooft,

Dol te verstouten den geest van Britannia's zonen, u dierbaar,
 Dat zij een heel d'oceaan droogmakende limited maatschap
 Stichten; d' Olumpiërs noemen met spot u dan zeeloozen zeegod,
 Eindelijk zijt ge te kijk als een kindsch invalide te Greenwich!”
 Aldus toornde Athena; dan 't oog en de handen der stuurliën
 Richtende, dwingt zij het schip, dat het zijlings wendt van den

[zeegod.

Snel doorklieft het den vloed, die bruist om de donkere boorden.
 't Machtige woord van de dochter Kronioon's verplette Poseidoon;
 Brommend spreekt hij: „Gij zijt in uw haat en uw liefde wel

[schriklijk;

Zij dan het twisten gestaakt, en wij sluiten te zamen een vreebond.
 Ditmaal laat ik ze vrij. — Maar, gij nu, bewaart mijne woorden:
 Brengt mij rijkelijk offers van runderen, donker van huidhaar,
 Jong, noch nooit in het juk, en die nimmer door ziekte ge-

[raakt zijn;

Schenkt niet enkel uw gaven der wijsheidkweekster Athena,
 Pocht op uw vroegere helden ter zee niet, volgt ze met daden,

Nieuwere banen alom ontsluitend in iedere wereld!"

Dus Posedaon, terwijl hij ten afscheid 't schip met den drietand
Slingerend over de baar heenwerpt. In de stillere kustzee
Spoedt het nu voort, weg krimpen de stormen, uit donkere

[wolkgroep

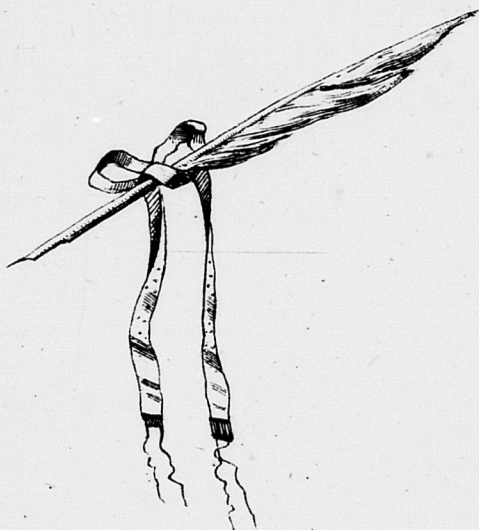
Daagt weer het reddende licht; reeds groenen en rijzen uit 't

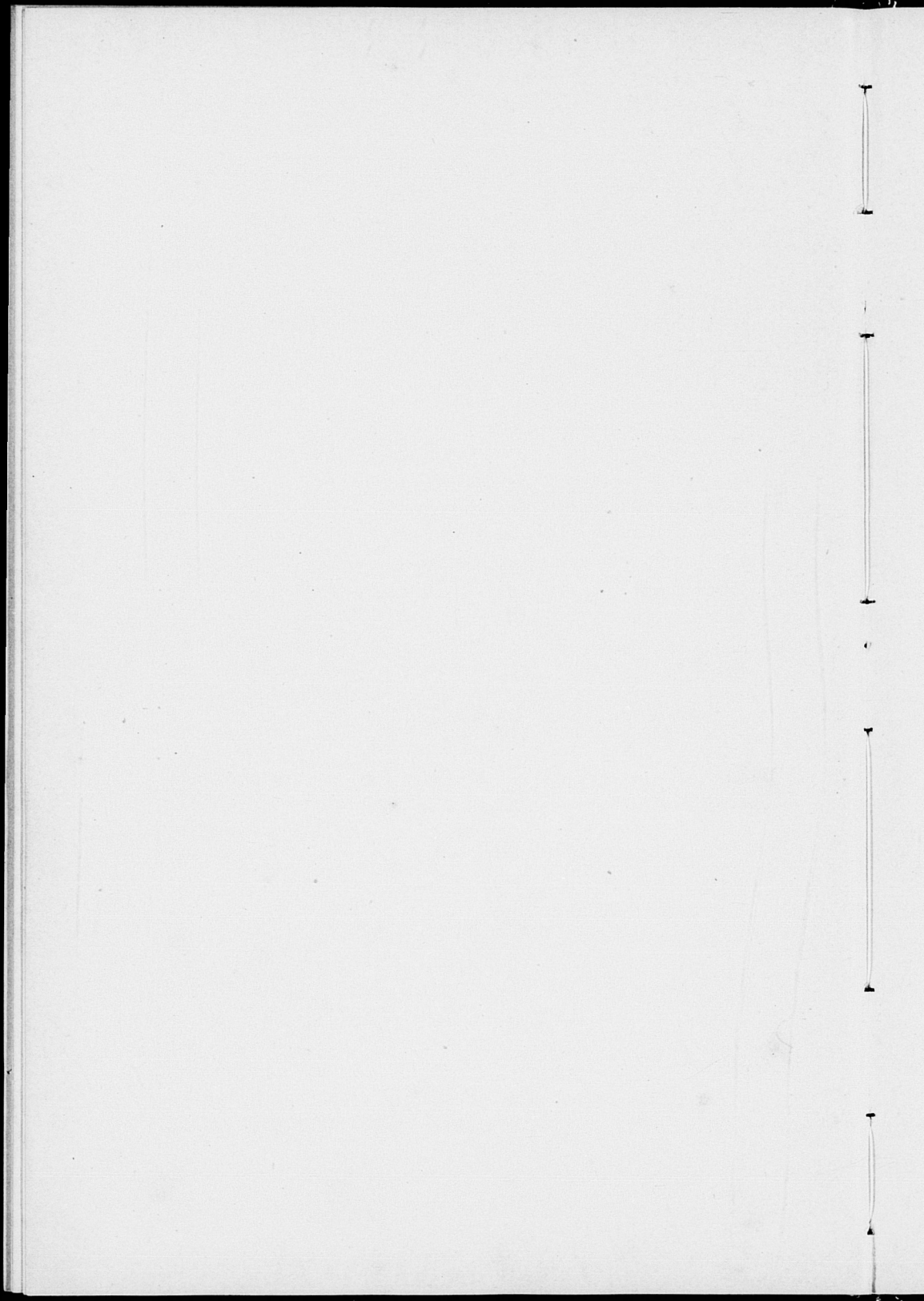
[zeevlak

Neerland's kusten, als wier ginds drijvende laag op het water.
Rustig glijdt dan het schip de rivier op, veilig ter haven.

Zij nu offerden 't eerst aan Athena, de heerlijke schutsmaagd.
Dankbaar wijdden zij voorts aan de kunsthal, die er tot haar eer
Eenmaal moge verrijzen, als eerstling 't attische muntstuk.

Daar ook wijdt u, o Muze, de dankbare dichter zijn veder.

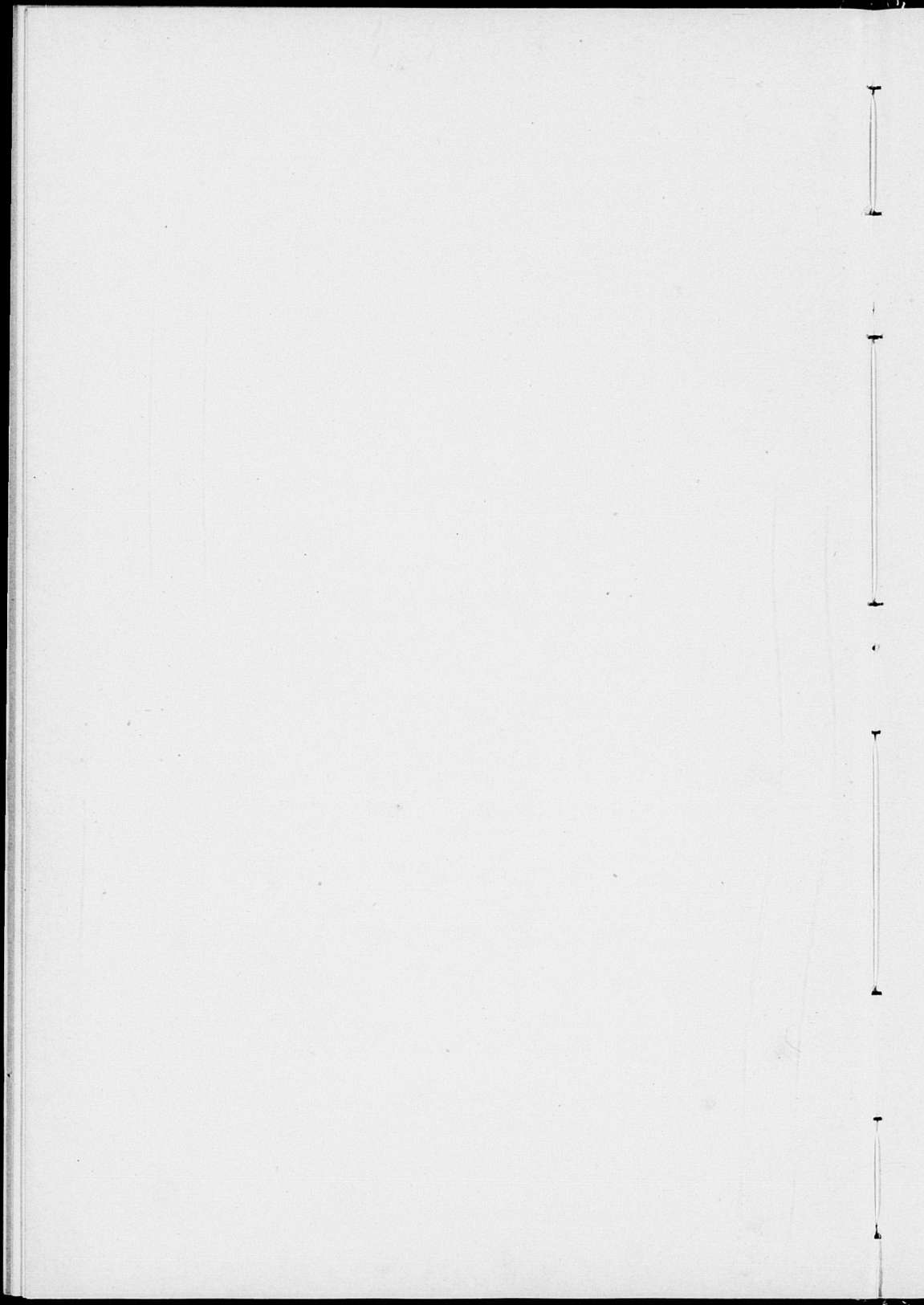

Een epos zonder commentaren en noten is, even als een statige beukstam zonder ingekerfde letters en namen, alleen denkbaar buiten het bereik der menschen. Daar zijn er die liever onder het loof zitten te luisteren naar het geheimzinnig geklap der bladeren; maar anderen hebben behoefte de merken, van wat zij op- en aanmerkten, in den stam te snijden, en velen lezen die gaarne. Daarom volgen hier dan ook eenige aantekeningen, die wel is waar den bast schenden, maar toch gewenscht schijnen.

In het algemeen houd ik niet van noten, en de velen die er gemaakt zouden kunnen worden, laat ik dus liever aan de varii van het nageslacht, die er hunne kennis en scherpzinnigheid in zullen willen ten toon spreiden.

Het zal onder de latere commentatoren niet onopgemerkt blijven, dat zij hier eenen verren naklank van homerisch-epische poëzie hooren. In den strijd, of deze tot de school van Nonnos, Kointos, Kolloethos, dan wel tot de apokriefe epos-litteratuur behoort, durf ik mij nu niet mengen. Het vraagstuk is bij ons daarvoor noch niet rijp.

Sommigen van die commentatoren zullen eene historische verklaring geven en uitvinden wie de helden dezer Odussee zijn. Zij zullen ook aantekenen welke artistieke boekbanden der beroemde binders Duru, Capé, Padeloup en Derôme bedoeld kunnen zijn, die onze bibliofelen zoo gretig zochten; dat Grollierii et amicorum de spreuk was, die de exemplaren van dezen grooten boekvriend zoo mild, als hem en zijnen vrienden toebehoorende, kenschetste. Ja, de realistische smaak zal

Een epos zonder commentaren en noten is, even als een statige beukstam zonder ingekerfde letters en namen, alleen denkbaar buiten het bereik der menschen. Daar zijn er die liever onder het loof zitten te luisteren naar het geheimzinnig geklap der bladeren; maar anderen hebben behoefte de merken, van wat zij op- en aanmerkten, in den stam te snijden, en velen lezen die gaarne. Daarom volgen hier dan ook eenige aantekeningen, die wel is waar den bast schenden, maar toch gewenscht schijnen.

In het algemeen houd ik niet van noten, en de velen die er gemaakt zouden kunnen worden, laat ik dus liever aan de varii van het nageslacht, die er hunne kennis en scherpzinnigheid in zullen willen ten toon spreiden.

Het zal onder de latere kommentatoren niet onopgemerkt blijven, dat zij hier eenen verren naklank van homerisch-epische poëzie hooren. In den strijd, of deze tot de school van Nonnos, Kointos, Kolloethos, dan wel tot de apokriefe epos-litteratuur behoort, durf ik mij nu niet mengen. Het vraagstuk is bij ons daarvoor noch niet rijp.

Sommigen van die kommentatoren zullen eene historische verklaring geven en uitvinden wie de helden dezer Odussee zijn. Zij zullen ook aantekenen welke artistieke boekbanden der beroemde binders Duru, Capé, Padeloup en Derôme bedoeld kunnen zijn, die onze bibliofielen zoo gretig zochten; dat Grollierii et amicorum de spreuk was, die de exemplaren van dezen grooten boekvriend zoo mild, als hem en zijnen vrienden toebehoorende, kenschetste. Ja, de realistische smaak zal

zoo ver gaan van te willen betoogen, dat de ambrosia hier een mutton chop en de nektar de tranen der weduwe Cliquot beteekenen. Een navorscher zal fortuin maken met de ontdekking, dat de vorstlijke weduwe Nike queen Victoria kan zijn, waarmede tevens ongeveer de jaren worden aangewezen in welke dit gedicht met vrij veel waarschijnlijkheid moet gerekend worden geschreven te zijn. Doch er zullen ook vorschers komen, die eene mythische verklaring met kracht verdedigen, totdat dezen zich weer splitsen in hen die eene euhemeristische, en anderen die eene symbolische uitlegging voorstaan. Dan zou de uitkomst zijn, dat de twist tusschen Athena en Poseidoon een strijd was tusschen ondernemende praktijk en aesthetische beschouwing; of dat het geheel alweder niets anders is als een nieuw voorbeeld van de overal zich openbarende zonnemythe. Misschien zelfs, wanneer de filosofie van het onbewuste hare veroveringen verder heeft uitgestrekt. . . .

Maar ik ga hierin niet voort; alleen zij noch aangestipt, dat de prentversieringen een nieuw veld in de kunst openen. In hoever zij aan reeds opgegravene of noch op te graven beschilderde grieksche vazen ontleend zijn, is ook al een punt het onderzoek waard. De kenner zal intusschen reeds terstond het onderscheid van stijl kunnen opmerken. Sommigen behooren tot den archaïschen stijl, die in zijne argeloosheid soms eenen zweem heeft van wat de lateren karikatuur gelieven te noemen. Anderen behooren tot den schoonen stijl. In ieder geval is er de overeenkomst van antiek en modern weder zeer opmerkelijk.

Zelden heeft een tempel en zijne beelden zoo vele lotgevalen beleefd als over het Parthenon, het huis der maagd van Athene, heenstormden. Gesticht door Perikles, gebouwd door Iktinos, met beelden versierd door Feidias en de onder hem werkende kunstenaars, wier verschillende hand in de uitvoering van metopen en fries duidelijk zichtbaar is, was de tempel in 438 v. Chr. voltooid. De eerste schending geschiedde in de volgende eeuwen door de Grieken zelve; voorts onder de romeinsche overheersching, daarna onder Rome's keizers. Toen Athene

bekeerd was tot den god dien Paulus er gepredikt had op den areopagos, verdween de parthenos, de Maagd Athena. Dit was omstreeks 430 na Chr. Waar het van goud en ivoor gevormde beeld bleef, weet men niet. In 630 werd de tempel aan de heilige Sofia gewijd, en deze weer op hare beurt door de jonkvrouw Maria verjaagd. Zoo wisselt maar blijft het Ewig-Weibliche. Omstreeks 700 werd het Parthenon verbouwd en ingericht voor den christlijken eerdienst. De inneming door de Franken had in 1204 plaats. De Venetianen staken in 1295 de banier van San Marco op de Akropolis. In 1456 bezette Omar, veldheer van Mohammed II, Athene en den burg. Eenigé jaren daarna werd het Parthenon tot moskee gemaakt, de christelijke symbolen verwijderd, de beschilderde muren overwit, op de wijze zoo als de calvinistische beeldenafkeer met de muurschilderingen in Nederland deed.

Onder dit alles hadden tempel en beelden veel geleden. Maar het ergste geschiedde eerst toen het venetiaansche leger onder Morosini en Königsmarck den burg belegerde. Die belegering vorderde weinig, totdat een luitenant, uit Lüneburg geboortig, van eenen spie vernam, dat de Turken hun kruid hadden geborgen binnen den tempel. Hij bediende eene batterij aan de oostzijde der Akropolis en het gelukte hem het geschut zoo juist te richten, dat Vrijdag 26 September 1687 des avonds om 7 uren een bom in het dak van den tempel viel. De kruidvoorraad ontplofte en deed het gebouw uit elkander springen; drie honderd mannen en vrouwen werden gedood en het kunstwerk verwoest. Toen Morosini later uit den westgevel de paarden van Athena als teeken van zijnen triomf naar Venetië wilde medenemen, stortten zij naar beneden en verbrijzelden.

Onder de heerschappij der Turken werden tempel en beelden deels door tijd en weder, deels door moedwil en hebzucht allengs meer verwoest. In Europa waren zij bijna onbekend, totdat fransche en engelsche reizigers en oudheidkenners er in het laatst der 18^e eeuw de aandacht op vestigden. Lord Thomas Elgin, in 1799 gezant te Constantinopel, was er opmerkzaam

op geworden en verkreeg met moeite en schatten gelds verlof het beeldwerk te doen afgieten en zelfs mede te nemen. Eerst in 1812 waren die onwaardeerbare prachtstukken naar Londen overgebracht en in 1816 voor het British Museum aangekocht. Elgin werd door velen de roover, de Vandaal genoemd; het heette van hem, die een Schot was,

Quod non fecerunt Gothi
Hoe fecerunt Scoti.

De verzen van Byron, die het ijverigst was in de verguizing van Elgin, luiden:

Noseless himself he brings home noseless blocks,
To show at once the ravages of time and pox.

Maar al die berispers hadden zelve geen en eenen slechten neus. Aan kunstenaars en kenners werd thans voor het eerst door deze beelden, overal in afgietsels verspreid, de attische beeldkunst in hare hoogste vormen geopenbaard.

Omtrent het 47^e vers van den Vⁿ zang,

Oilmos middelerwjl

heb ik iets op te merken. Die naam, hier Wilmos uit te spreken, bevat geen vergrijp tegen den maatgang en de plaats is niet corrupt. Maar wij hebben hier een van die gevallen, die het vroeger bestaan van de beroemde wau der filologen, — dien linguïstischen vogel dodo — bewijzen.

(De VIe zang, aan deze nieuwe uitgave toegevoegd, is geen tusschenschuifsel van eenen jongeren rhapsode. Hij was van den aanvang bedoeld, maar is eerst later uitgewerkt. Het schijnt duidelijk genoeg, dat hier de versieringen aan den ingang, de zoldering en de wanden van Tadema's huis en schilderkamer met een woord geteekend zijn; en voorts een kort begrip van het

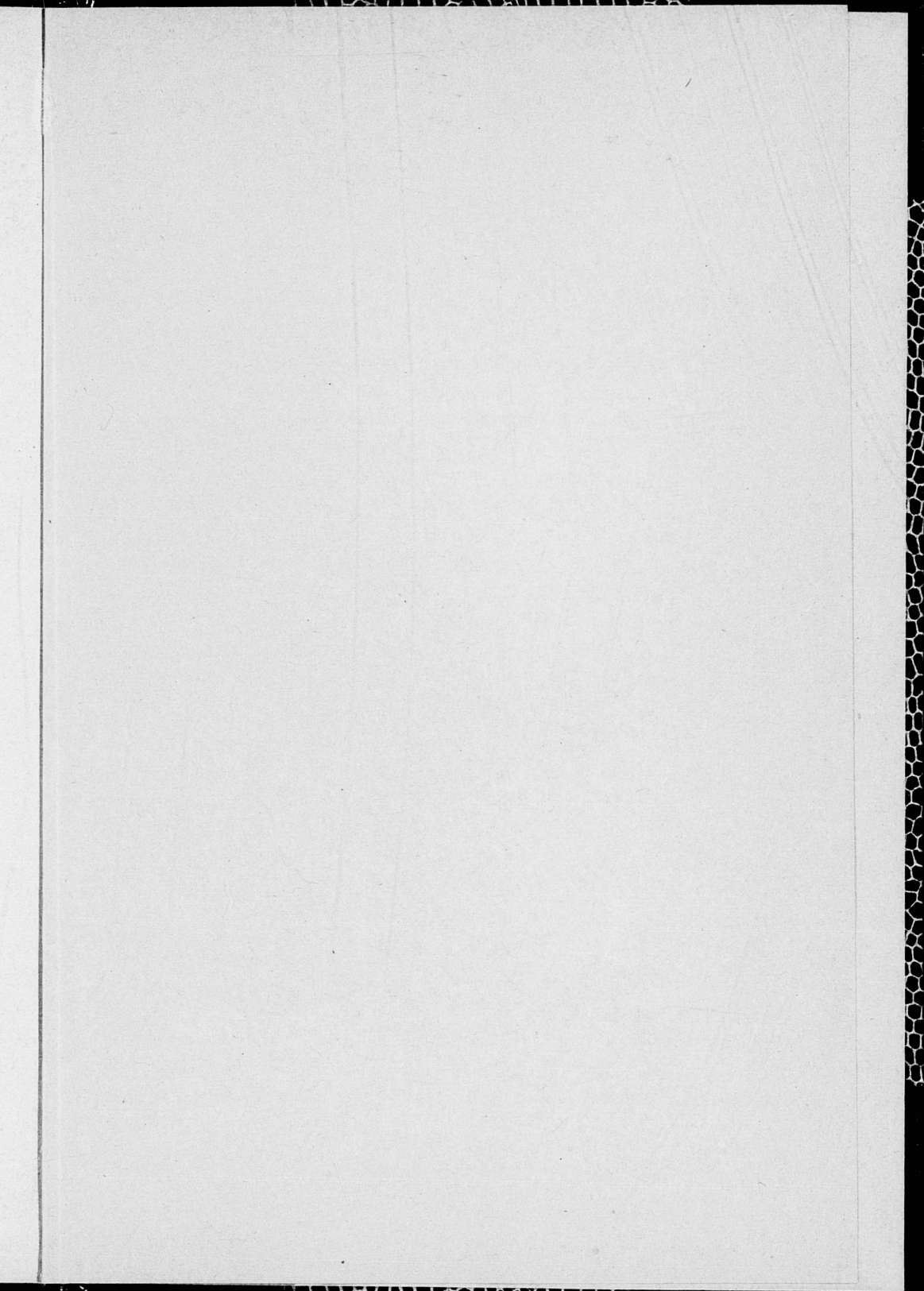
aantal zijner scheppingen, vruchten zijner frankische, romein-
sche, helleense, egyptische studiën).

Terwijl de oneerbiedige uitvallen tegen oude en nieuwe aesthetiek geheel voor Athena's rekening worden gelaten, hopen wij echter dat men de belangrijke plaats zal waardeeren, waar, en hier voor het eerst, het beroemde adagium van Plato aan Ficinus wordt toegeschreven. Die in Frankrijk over het schoone schrijft, verzuimt zelden het: *le beau est la splendeur du vrai* als een van Plato's gelukkigste kernspreuken aan te halen. Maar in Plato's werken vindt men dit, overigens aardige, gezegde niet. Daarentegen leest men in de kommentaren van Marsilius Ficinus op den neoplatonist Plotinus: *Pulchritudo est splendor ab ipsa boni luce manans*, de schoonheid is de glans die van het licht zelf van het goede uitvloeit. Het is zeer waar-schijnlijk, dat dit platoniesch getinte gezegde later, met eene geleidelijke verwisseling van het goede in het verwante begrip van het ware, aan Plato is toegeschreven en de bron is van het *le beau est la splendeur du vrai*. Als men de mystische Enneaden van Plotinus en zijnen kommentator heeft doorsnuffeld, is men recht blijde dit bloempje uit de scholastische distels veroverd te hebben.

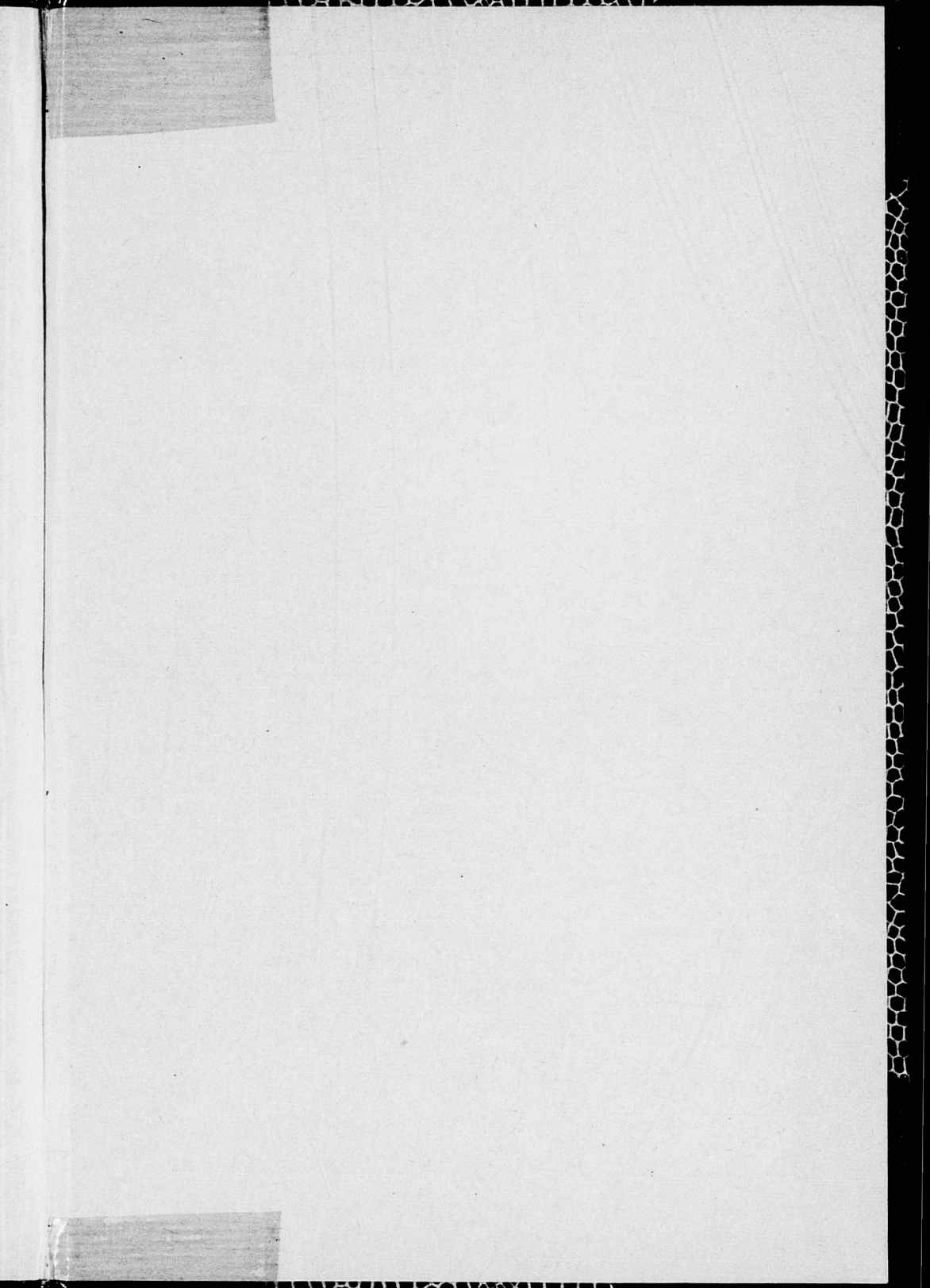
Maar deze weinige aanwijzingen zijn reeds voldoende; men ziet al hoe verleidelijk het maken van kommentaren is, zelfs al neemt men voor het niet te doen.

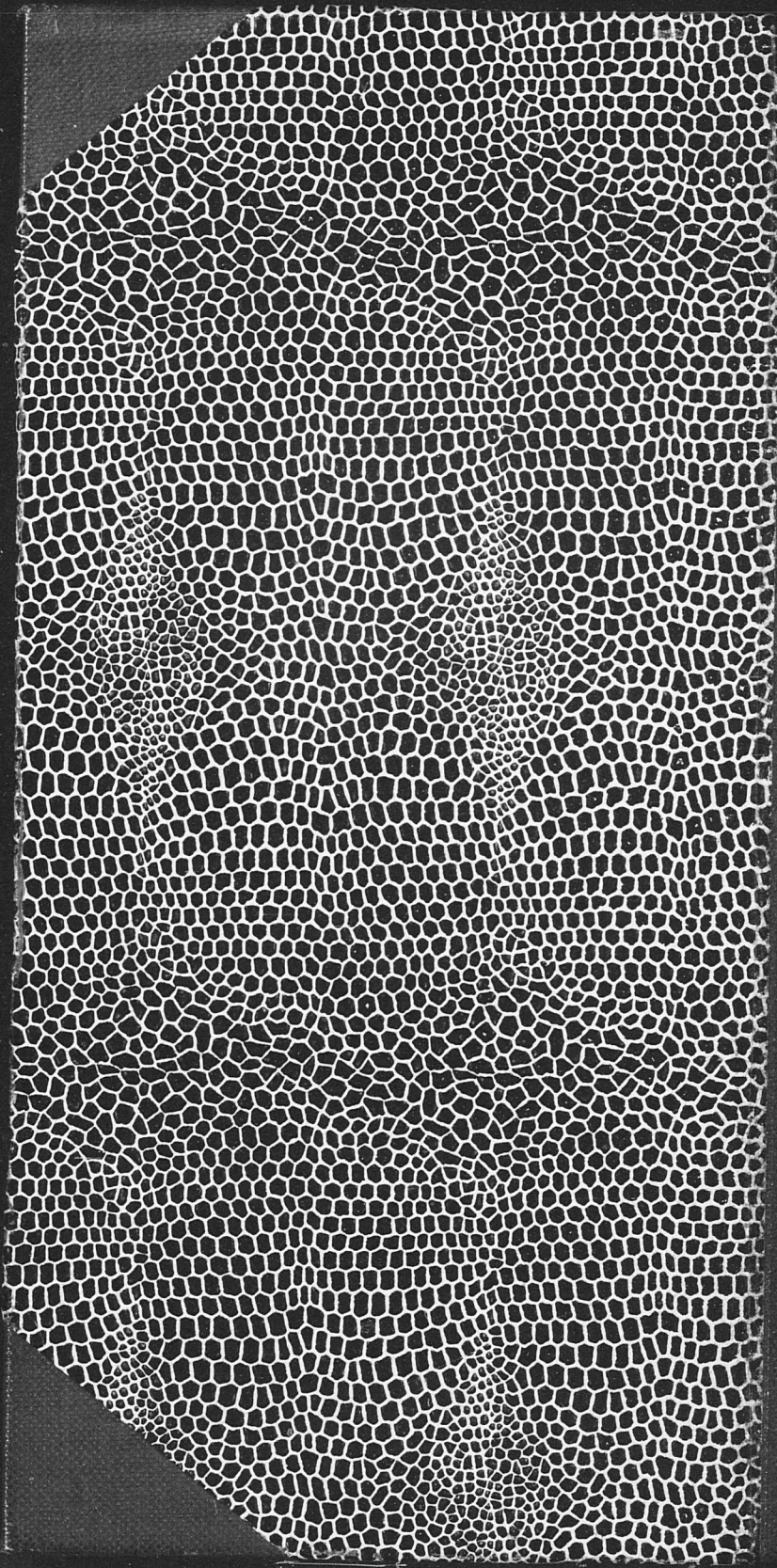
Haarlem

5.72

INSTITUUT DE VOOYS
VOOR NEDERLANDSE TAAL-
EN LETTERKUNDE AAN DE
RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

INSTITU